

Biznes w czasie pandemii

TERMINY, KOSZTY, PROCEDURY

Dochodzenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym



Bartosz Sierakowski
radca prawny, doradca
restrukturyzacyjny, Zimmerman
Sierakowski i Partnerzy



Wojciech Bobik
aplikant radcowski, Zimmerman
Sierakowski i Partnerzy

Postępowanie upadłościowe ma na celu zabezpieczenie interesów wierzycieli, poprzez sprawiedliwe rozdzielenie między nimi funduszków pozyskanych z likwidacji masy upadłości. Żeby jednak wierzyciele uczestniczyli w podziale funduszków, na etapie sporządzania przez syndyka listy wierzytelności, muszą wykazać się aktywnością. Co i kiedy powinni zrobić, a także ile to będzie ich kosztować?

O tym, że wobec naszego kontrahenta ogłoszona została upadłość, można dowiedzieć się z różnych źródeł. Z punktu widzenia postępowania upadłościowego znaczenie mają jednak tylko dwa: Monitor Sądowy i Gospodarczy (dalej jako „MSiG”) oraz Krajowy Rejestr Zadłużonych (dalej jako „KRZ”). Zarówno MSiG, jak i KRZ są dostępne online. Przed grudniem 2021 r. wszystkie obwieszczenia ukazywały się w MSiG. Dopiero 1 grudnia 2021 r. uruchomiony został KRZ, który obok wielu innych funkcjonalności, posiada także tablicę obwieszczeń. Ustawodawca zdecydował, że w sprawach, w których wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął przed 1 grudnia 2021 r. obwieszczenia nadal będą dokonywane w MSiG. Natomiast w pozostałych sprawach obwieszczenia pojawiać się będą w KRZ.

Dłużnik upadł i co dalej?

Wraz z ukazaniem się obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości, wierzycielom otwiera się trzydziestodniowy termin na zgłaszanie wierzytelności. W jaki sposób się je zgłasza? To zależy od tego, kiedy wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości. Decydujące znaczenie ma wspomniana już cezura przypadająca na 1 grudnia 2021 r. Dzień ten zapoczątkował nową erę w postępowaniach upadłościowych, przenosząc je niemal w całości do świata wirtualnego. Dlatego jeśli wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął 1 grudnia 2021 r. lub później, wszystkie czynności, o których będzie mowa dalej, wierzyciel powinien podjąć online, za pośrednictwem KRZ. Z kolei w sprawach, w których wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął wcześniej, wszelkie pisma i dokumenty nadal będą sporządzane w wersji papierowej i nadawane do sądu pocztą lub składane na biurze podawczym.

W przypadku postępowania toczącego się za pośrednictwem KRZ, pisma, w tym zgłoszenie wierzytelności, sporządza się poprzez wypełnienie rubryk, wyświetlanych przez portal po wybraniu właściwego rodzaju pisma. Na dodatek system na bieżąco sprawdza czy projekt pisma nie jest dotknięty brakami lub błędami i podświetla rubryki, które wymagają uzupełnienia lub korekty.

Sporządzając zgłoszenie wierzytelności w wersji papierowej można skorzystać z udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości wzoru. Nie ma jednak takiego obowiązku. Wzór doskonale sprawdza się przy nieskomplikowanych zgłoszeniach. W sprawach bardziej złożonych, obejmujących kilka wierzytelności i wymagających rozbudowanego uzasadnienia, czytelniejsze może okazać się zgłoszenie przygotowane bez sięgania po wzór.

Co powinno zawierać zgłoszenie?

W zgłoszeniu wierzytelności należy podać dane identyfikujące wierzyciela, takie jak imię i nazwisko albo nazwę, numer PESEL albo numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, firmę, pod którą działa wierzyciel będący przedsiębiorcą, miejsce zamieszkania albo siedzibę, adres oraz NIP. Zasadniczą częścią zgłoszenia jest oczywiście określenie wierzytelności wraz ze wskazaniem kategorii zaspokojenia, do której wierzytelność ma być zaliczona. Jeśli wierzytelność korzysta z jakiegoś zabezpieczenia (np. hipoteki lub zastawu), informacja o tym również powinna znaleźć się w zgłoszeniu. W przypadku zgłaszania wierzytelności, co do której toczy się już jakieś postępowanie sądowe (np. przed ogłoszeniem upadłości dłużnika wierzyciel zdążył pozwać go o zapłatę), w zgłoszeniu należy opisać na jakim etapie sprawa taka się znajduje. Wierzyciel powinien także wskazać numer swojego rachunku bankowego.

W zgłoszeniu trzeba również podać dowody stwierdzające istnienie wierzytelności. Na tym etapie nie jest

konieczne przedkładanie dowodów, wystarczy się na nie powołać. Dopiero, gdy po zapoznaniu się ze zgłoszeniem syndyk dojdzie do przekonania, że wierzytelność nie znajduje potwierdzenia w księgach rachunkowych lub innych dokumentach upadłego albo we wpisach w księdze wieczystej lub rejestrach, wezwie on wierzyciela do złożenia dokumentów wskazanych w zgłoszeniu w terminie tygodnia.

Bez opłat, ale są wyjątki

Zgłoszenie wierzytelności nie podlega żadnej opłacie. Wyjątkiem jest sytuacja, w której wierzyciel zgłasza wierzytelność po upływie trzydziestu dni od obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości. Takie spóźnione zgłoszenie wiąże się z koniecznością poniesienia zryczałtowanych kosztów postępowania upadłościowego wynikłych z tego zgłoszenia, nawet jeżeli opóźnienie powstało bez winy wierzyciela, w wysokości stanowiącej równowartość 15 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. W roku 2022 wysokość zryczałtowanych kosztów to 882,45 zł.

Zaskarżanie listy wierzytelności

Po upływie terminu do zgłoszenia wierzytelności i sprawdzeniu zgłoszonych wierzytelności syndyk niezwłocznie sporządza listę wierzytelności, nie później niż w terminie dwóch miesięcy od upływu okresu przewidzianego do zgłaszania wierzytelności. Jest to jednak termin instrukcyjny, który rzadko jest dochowywany.

O dacie złożenia przez syndyka listy wierzytelności w sądzie obwieszcza się. Wierzyciele powinni wówczas udać się do czytelnicy sądu, w celu zapoznania się z nią i zweryfikowania czy ich wierzytelność została na niej ujęta. Jeśli syndyk nie uznał wierzytelności na całości lub w części, albo przyporządkował ją do niższej kategorii zaspokojenia niż wskazana przez wierzyciela, wierzyciel może wnieść sprzeciw. W tym trybie wierzyciel może zaskarżyć również uwzględnienie przez syndyka zgłoszenia wierzytelności innego podmiotu. Interes wierzyciela w kwestionowaniu roszczeń innych wierzycieli polega na tym, że czym więcej wierzytelności bierze udział w podziale funduszu masy upadłości, tym niższy będzie poziom zaspokojenia każdej z nich.

WAŻNE!

Sprzeciw wnosi się do sędziego-komisarza w terminie dwóch tygodni od dnia ukazania się obwieszczenia o złożeniu listy wierzytelności. Powinien on odpowiadać wymogom formalnym pisma procesowego, a ponadto wskazywać zaskarżoną wierzytelność oraz zawierać wniosek co do uznania albo odmowy uznania wierzytelności wraz z uzasadnieniem i wskazaniem dowodów na jego poparcie.

W odróżnieniu od zgłoszenia wierzytelności, sprzeciw podlega opłacie sądowej w wysokości 1/5 opłaty stosunkowej. Przy wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 20 tys. zł opłata stosunkowa wynosi 5 proc. tej wartości, nie więcej jednak niż 200 tys. zł. Tak więc, opłata od sprzeciwu może wynieść maksymalnie 40 tys. zł (1/5 z 200 tys. zł).

Problematyczne jest natomiast ustalenie opłaty, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza 20 tys. zł. Do tej kwoty ustawa nie przewiduje bowiem opłaty stosunkowej, lecz stałą. Nie da się zatem obliczyć 1/5 opłaty stosunkowej. Jest to ewidentne niedopatrzenie legislacyjne. W literaturze wyrażono pogląd, że w takim wypadku należy uiścić opłatę podstawową w kwocie 30 zł. Nie jest on jednak

przekonywający. Opłata podstawowa odnosi się do przypadków, w których przepisy nie przewidują opłaty stałej, stosunkowej lub tymczasowej. Jednakże, aby powstał obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej musi istnieć przepis, który stanowi, że dany rodzaj pisma w ogóle podlega opłacie. Tymczasem nie ma przepisu wprowadzającego ogólną zasadę odpłatności sprzeciwu do listy wierzytelności. Jest jedynie przepis głoszący, że opłata od sprzeciwu wynosi 1/5 opłaty stosunkowej. Mając na względzie nakaz ścisłej interpretacji regulacji dotyczących kosztów sądowych, właściwsze wydaje się stwierdzenie, że jeśli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 20 tys. zł, sprzeciw jest wolny od opłat.

WAŻNE!

Sędzia-komisarz powinien rozpoznać sprzeciw w terminie dwóch miesięcy od jego wniesienia. Co do zasady odbywa się to na posiedzeniu niejawnym. W razie dostrzeżenia takiej potrzeby, sędzia-komisarz może jednak wyznaczyć rozprawę.

Co robić, gdy sędzia-komisarz oddali sprzeciw?

Jeśli sędzia-komisarz oddali sprzeciw, uznając, że syndyk prawidłowo sporządził listę wierzytelności, wierzyciel może zaskarżyć postanowienie sędziego-komisarza, wnosząc zażalenie do sądu upadłościowego. Powinien to uczynić w terminie 7 dni od otrzymania postanowienia wraz z uzasadnieniem.

Zażalenie podlega takiej samej opłacie, jak sprzeciw. Oczywiście, jeśli wartość przedmiotu zaskarżenia w zażaleniu będzie niższa od wartości przedmiotu zaskarżenia ze sprzeciwu (bo np. sędzia-komisarz w części sprzeciw uwzględnił), wówczas niższa będzie również opłata.

Dochodzenie roszczeń poza postępowaniem upadłościowym

Zażalenie jest ostatnim środkiem zaskarżenia przysługującym wierzycielowi. Jednak postanowienie sądu upadłościowego nie zamyka mu możliwości dochodzenia wierzytelności poza ramami postępowania upadłościowego. Niestety, wierzyciel będzie musiał wstrzymać się z wytoczeniem powództwa do czasu zakończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego. To zaś sprawa, że wytoczenie takiego powództwa niezadko nie będzie miało większego sensu, ponieważ dłużnik, wobec którego zakończono lub umorzono postępowanie upadłościowe, najczęściej nie posiada majątku, z którego wierzyciel mógłby się zaspokoić.

W diametralnie innej sytuacji znajdują się wierzyciele, którzy zdążyli wnieść przeciwko dłużnikowi pozew zanim ogłoszono jego upadłość. Choć ogłoszenie upadłości spowoduje, że postępowanie wywołane pozewem zostanie zawieszone, to będzie mogło zostać podjęte w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności.

W niedawnej uchwale Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przez wyczerpanie trybu należy rozumieć dokonanie zgłoszenia wierzytelności, następnie wniesienie sprzeciwu, a finalnie wniesienie zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza oddalające sprzeciw. Wierzyciel nie może zatem poprzestać na samym zgłoszeniu wierzytelności czy wniesieniu sprzeciwu do listy wierzytelności. Jeśli jednak skorzysta ze wszystkich powyższych środków, a mimo to jego wierzytelność nie zostanie ujęta na liście wierzytelności, postępowanie wywołane pozewem wniesionym przed ogłoszeniem upadłości będzie mogło zostać podjęte i to jeszcze zanim postępowanie upadłościowe zostanie zakończone lub umorzone. /©